

Badanie specyfiki bezrobocia w wybranych powiatach województwa mazowieckiego, w zakresie stanu obecnego, perspektyw rozwoju sytuacji na lokalnych rynkach pracy oraz wniosków dla polityki rynku pracy.

Wyniki ankiet realizowanych metodą delficką

Prognozy ekspertów dotyczące zmian sytuacji na lokalnych rynkach pracy.

powiat wołomiński

ETAP II

RAPORT

Realizacja: MillwardBrown SMG/KRC
Warszawa, ul. Nowoursynowska 154A

Warszawa, październik – grudzień 2009

WSTĘP

Niniejsze opracowanie zostało przygotowane na podstawie wyników badania ankietowego zrealizowanego metodą delficką.

Badanie przeprowadzone zostało na 250 respondentach w 10 wybranych powiatach województwa mazowieckiego, w tym na 25 respondentach w powiecie wołomińskim.

Ankiety wysłane zostały do ekspertów lub praktyków zorientowanych, z racji wykonywanego zawodu, w problematyce związanej z rynkiem pracy oraz bezrobociem.

Respondenci reprezentowali różne instytucje z terenu danego powiatu: Powiatowe Urzędy Pracy, Starostwa Powiatowe, lokalne kluby pracy, lokalne organizacje pozarządowe, Urząd Marszałkowski, ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, lokalne prywatne agencje zatrudnienia oraz lokalne firmy doradztwa personalnego.

Zadaniem respondentów było ustosunkowanie się do szeregu kwestii dotyczących lokalnego rynku pracy oraz przewidywanego rozwoju, w nawiązaniu do sytuacji aktualnej.

Wyniki zaprezentowane zostały osobno dla każdego powiatu.

Definicja pojęć:

Poniżej zdefiniowane zostały - występujące w raporcie - najważniejsze pojęcia związane z rynkiem pracy.

- **Stopa bezrobocia:** Procentowy udział liczby bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności aktywnej zawodowo, tzn. pracującej i bezrobotnej, (źródło: <http://www.stat.gov.pl/gus>).
- **Wskaźnik zatrudnienia:** Udział pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym, (źródło: <http://www.stat.gov.pl/gus>).

ANALIZA WYNIKÓW DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO

Respondentom, jako punkt odniesienia zostały podane wielkości omawianych parametrów z końca grudnia 2008. W oparciu o nie, określili oni przewidywane wielkości parametrów zatrudnienia i bezrobocia, udziałów zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki, oraz zmian w strukturze bezrobocia w perspektywie końca 2010 roku.

Ekspertcy uznali, że stopa bezrobocia będzie wzrastać. W porównaniu z 9,3% dnia 30 grudnia 2008, na koniec roku 2009 miałyby wynieść 11,5%, i pozostać na tym poziomie do końca 2010 roku. Jednocześnie przewidywany jest relatywnie stały poziom wskaźnika zatrudnienia. Respondenci szacują, że na koniec 2009 spadnie on o pół punktu procentowego, w stosunku do końca roku 2008, i oczekują odbicia do poziomu 29,9% na koniec roku 2010.

Przewiduje się, że w ciągu dwóch lat zajdą niewielkie zmiany w proporcjach zatrudnienia między sektorami rolniczym, przemysłowym i usługowym. Ekspertcy przewidują wzrost o 3,5 punktu procentowego zatrudnienia w sektorze usług, kosztem rolnictwa i przemysłu.

Respondenci prognozują, że sytuację na rynku pracy będzie pogarszać ogólna kondycja gospodarcza w kraju. Mają podzielone zdania, co do przewidywanych skutków działalności rządu i organizacji powołanych do walki z bezrobociem. Oceniają, że pozytywniejszy skutek przyniosą wysiłki Powiatowego Urzędu Pracy. Największej poprawy oczekuje się w wyniku rozwoju i powstawaniu nowych, lokalnych przedsiębiorstw, a także dzięki pomocy napływającej z Unii Europejskiej.

Z prognoz ekspertów wynika, że aktualny, zbliżony do równowagi udział kobiet i mężczyzn w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych będzie oscylował wokół istniejącego stanu. Przewiduje się nieznaczny spadek udziału mężczyzn wśród bezrobotnych (niecały punkt procentowy), który po tej zmianie wyniesie 49,4% na koniec 2010. Ekspertcy nie oczekują zmian w strukturze wykształcenia bezrobotnych. Analizując natomiast przewidywania odnośnie zmian w strukturze wiekowej bezrobotnych należy zwrócić uwagę na spadek o prawie 2 punkty procentowe udziału osób w wieku 25-44 lata w ogóle zarejestrowanych, kosztem pozostałych grup wiekowych. Oznacza to, że osoby dojrzałe oraz absolwenci po raz kolejny pozostaną odrobinę w tyle wśród konkurencji na rynku pracy.

Za dominujący problem wołomińskiego rynku pracy respondenci uznali duży odsetek pracujących w tzw. „szarej strefie”, a zaraz po nim brak ofert pracy od pracodawców. Poza

tym, prawie 46% badanych do najważniejszych problemów zaliczyło niechęć do podjęcia oferowanej pracy legalnej.

Za branże schyłkowe, jeśli chodzi o zatrudnienie, respondenci uznali przemysł i rolnictwo. Znaczna większość badanych przewidziała likwidację miejsc pracy w tych sektorach. Największy wzrost zatrudnienia prognozuje się w sektorze usług, gdzie powstawania nowych miejsc pracy oczekuje ponad 80% respondentów. Silną tendencję wzrostową ma przejawiać również handel oraz branża budowlana, choć tam część miejsc pracy ma również zostać zlikwidowana.

Ponad 80% badanych przepowiada powstawanie małych przedsiębiorstw, tymczasem tylko niecałe 20% przewiduje ich likwidowanie. Wynikać to może z dobrych doświadczeń przy przyznawaniu dopłat do otwarcia działalności gospodarczej, gdzie większość nowych podmiotów utrzymuje się na rynku, rozwija i tworzy kolejne miejsca pracy. Prawdopodobnie z przyzwyczajenia do nierentowności państwowych przedsiębiorstw, dużym zakładom respondenci nie wróżą sukcesu, przewidują ich likwidację i tylko bardzo niewielki odsetek przepowiada powstanie nowych.

Eksperti prognozują sporą aktywność w zakresie powstawania i likwidacji przedsiębiorstw zarówno w powiecie jak i poza jego granicami. Uważają, że w powiecie wołomińskim tak samo często będą one otwierane i likwidowane, natomiast poza granicami powiatu oczekują oni nadwyżki nowych zakładów pracy nad zlikwidowanymi.

Lokalny rynek pracy postrzegany jest, jako dość mocno zależny od światowego kryzysu gospodarczego, ale oczekuje się, że w 2010 roku wpływ kryzysu nieznacznie się osłabi.

Eksperti są optymistami w przypuszczeniach o sytuacji na rynku pracy w przyszłości. Przewidują, że sytuacja cały czas będzie się poprawiać. Podczas gdy dzisiejsza sytuacja przez ponad 40% respondentów oceniana jest negatywnie, za 5 lat złej sytuacji spodziewa się już tylko 16,2%, a za 10 lat – niecałe 6% badanych. Dobrej sytuacji po upływie 10 lat spodziewa się już prawie 65% badanych, choć tylko niecałe 6% przewiduje, że stanie się to w ciągu następnego roku.

WYNIKI ANKIET DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO

1. Prognozy dotyczące poziomu i struktury zatrudnienia i bezrobocia

Tabela 1 Zatrudnienie i bezrobocie – dane na 30 grudnia 2008 roku i prognozowane na koniec 2009 i 2010 roku

	stopa bezrobocia	wskaźnik zatrudnienia
Na 30 grudnia 2008	9,3%	29,5%
pod koniec roku 2009	11,5%	29,0%
pod koniec roku 2010	11,5%	29,9%

Tabela 2 Udział zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki – dane na koniec 2008 roku i prognozowane na koniec 2010

	Koniec 2008	Koniec 2010
Sektor rolniczy	16,5%	15,1%
Sektor przemysłowy	35,3%	33,3%
Sektor usługowy	48,2%	51,7%

Tabela 3 Czynniki, które będą miały wpływ na rynek pracy i poziom bezrobocia – prognoza na 2010 rok (1 - bardzo pozytywny wpływ; 5 bardzo negatywny wpływ)

	1	2	3	4	5	średnia
Działania Rządu	5,4%	16,2%	54,1%	18,9%	5,4%	3,0
Sytuacja gospodarcza w kraju	13,5%	18,9%	21,6%	35,1%	10,8%	3,1
Pomoc Unii Europejskiej	8,1%	59,5%	24,3%	5,4%	2,7%	2,4
Działania Powiatowego Urzędu Pracy	10,8%	21,6%	59,5%	8,1%	0,0%	2,6
Działalność organizacji w powiecie powołanych do walki z bezrobociem	8,1%	29,7%	37,8%	21,6%	2,7%	2,8
Powstanie nowych przedsiębiorstw / zakładów pracy	27,0%	45,9%	18,9%	2,7%	5,4%	2,1
Rozwój lokalnych przedsiębiorstw/ zakładów pracy	29,7%	45,9%	16,2%	8,1%	0,0%	2,0

Tabela 4 Udział kobiet i mężczyzn w strukturze bezrobocia – dane na koniec 2008 roku i prognozowane na koniec 2010 roku

	Koniec 2008	Koniec 2010
Kobiety	49,8%	50,7%
Mężczyźni	50,2%	49,4%

Tabela 5 Udział osób z poszczególnych kategorii wykształcenia w strukturze bezrobocia – dane na koniec 2008 roku i prognozowane na koniec 2010 roku

	Koniec 2008	Koniec 2010
Gimnazjalne i poniżej	35,8%	36,6%
Zasadnicze zawodowe	27,0%	26,5%
Średnie ogólnokształcące	8,9%	9,2%
Średnie zawodowe	22,1%	21,3%
Wyższe	6,2%	6,4%

Tabela 6 Udział osób z poszczególnych kategorii wieku w strukturze bezrobocia - dane na koniec 2008 roku i prognozowane na koniec 2010 roku

	Koniec 2008	Koniec 2010
Do 24 lat	16,8%	17,5%
25 – 44 lata	44,8%	43,0%
45 lat i powyżej	38,4%	39,5%

Tabela 7 Diagnoza problemów dominujących w powiecie

Brak ofert pracy od pracodawców	73,0%
Brak kompetencji zawodowych bezrobotnych	21,6%
Brak psychicznej gotowości do podjęcia pracy przez bezrobotnych	32,4%
Niechęć do podjęcia oferowanej pracy legalnej	45,9%
Duży odsetek pracujących w tzw. „szarej strefie”	78,4%
Upadłość / zwolnienia w dużych zakładach pracy w Pana(i) powiecie	18,9%
Inne czynniki	8,1%

2. Prognozy dotyczące powstawania / likwidacji nowych miejsc pracy

Tabela 8 Prognoza dotycząca sektorów gospodarki, w jakich pod koniec 2010 będą powstawały nowe miejsca pracy / będą likwidowane miejsca pracy
(wyniki nie sumują się do 100%, gdyż istniała możliwość udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi)

	powstaną nowe miejsca pracy	będą likwidowane miejsca pracy
Przemysł	8,1%	86,5%
Handel	73,0%	10,8%
Usługi	81,1%	10,8%
Budownictwo	54,1%	18,9%
Rolnictwo	2,7%	67,6%

Tabela 9 Prognoza dotycząca wielkości przedsiębiorstw, jakie w perspektywie do 2010 roku będą powstawać / będą likwidowane
(wyniki nie sumują się do 100%, gdyż istniała możliwość udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi)

	będą powstawać	będą likwidowane
Małe	86,5%	18,9%
Średnie	40,5%	29,7%
Duże	2,7%	54,1%

Tabela 10 Prognoza dotycząca lokalizacji, w jakiej, w perspektywie do 2010 roku, będą powstawać nowe przedsiębiorstwa / będą likwidowane przedsiębiorstwa

	będą powstawać przedsiębiorstwa	będą likwidowane przedsiębiorstwa
W powiecie	51,4%	51,4%
W województwie mazowieckim, poza powiatem	64,9%	40,5%

3. Wpływ kryzysu na lokalny rynek pracy

Tabela 11 Prognoza dotycząca wpływu kryzysu gospodarczego na lokalny rynek pracy w perspektywie końca 2009 roku i roku 2010 (1 - bardzo mały wpływ; 5 - bardzo duży wpływ)

	1	2	3	4	5	średnia
Wpływ kryzysu na lokalny rynek pracy na koniec 2009	2,7%	8,1%	21,6%	45,9%	21,6%	3,8
Wpływ kryzysu na lokalny rynek pracy na koniec 2010	2,7%	8,1%	29,7%	40,5%	18,9%	3,6

4. Propozycja zmian w lokalnym systemie edukacji

Tabela 12 Propozycja zmian, jakie należałoby wprowadzić w ciągu najbliższego roku w lokalnym systemie edukacji, aby dostosować go do lokalnego rynku pracy

▪ Dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy, lokalnych przedsiębiorstw;
▪ Kształcenie zawodowe uwzględniające potrzeby rynku pracy, nastawione na zdobywanie praktycznych umiejętności;
▪ Lepsze przygotowanie w szkołach do podjęcia studiów na kierunkach technicznych;
▪ Nacisk w kształceniu zawodowym na praktyczną naukę zawodu;
▪ Nauka przedsiębiorczości, elastyczności, zaradności;
▪ Poprawa jakości kształcenia na prywatnych uczelniach;
▪ Rozszerzenie oferty szkolnictwa zawodowego, zarówno na poziomie szkół zasadniczych, jak i techników, z uwzględnieniem zapotrzebowania na rynku pracy;
▪ Rozwój kształcenia ustawicznego, poprzez zwiększenie liczby kursów, szkoleń;
▪ Wprowadzanie do programu nauczania umiejętności poruszania się po rynku pracy;
▪ Współpraca szkół z Powiatowym Urzędem Pracy;
▪ Zwiększenie dostępu do kursów umożliwiających przekwalifikowanie;
▪ Zwiększenie dostępu do szkoleń z zakresu prowadzenia własnej działalności gospodarczej;

5. Prognozy dotyczący ogólnej sytuacji na rynku pracy w różnych perspektywach czasowych

Tabela 13 Prognoza dotycząca ogólnej sytuacji na rynku pracy w powiecie w różnych perspektywach czasowych (1 – zła sytuacja; 5 bardzo dobra sytuacja)

	1	2	3	4	5	średnia
Sytuacja na rynku pracy na dziś	2,7%	37,8%	59,5%	0,0%	0,0%	2,6
Sytuacja na rynku pracy za rok	0,0%	21,6%	73,0%	5,4%	0,0%	2,8
Sytuacja na rynku pracy za 5 lat	0,0%	16,2%	37,8%	45,9%	0,0%	3,3
Sytuacja na rynku pracy za 10 lat	0,0%	5,4%	29,7%	45,9%	18,9%	3,8